

SANA (HN)-01

West Bengal State University

B.A./B.Sc./B.Com (Honours, Major, General) Examinations, 2015

PART - I

SANSKRIT — HONOURS

Paper - I

Duration : 4 Hours]

[Full Marks : 100

*Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.
The figures in the margin indicate full marks.*

UNIT - I

(Marks : 20)

1. Write short note on any *one* of the following : 1 × 4 = 4
पद्यम्, वृत्तम्, गणः ।
2. Define and illustrate any *two* of the following : 2 × 4 = 8
हरिणी, शालिनी, शार्दूलविक्रीडितम्, वसन्ततिलकम् ।
3. Scan and name the metres in any *two* of the following : 2 × 4 = 8
 - a) नवपलाशपलाशवनं पुरः ।
 - b) भवन्ति नम्रास्तरवः फलागमैः ।
 - c) निशातुषारैर्नयनाम्बुकल्पैः
 - d) मधुराधिपतेरखिलं मधुरम् ।

SUB-B.A.(HN)-SANA-2032

[Turn over

UNIT - II

(Marks : 40)

4. Join in Sandhis in any *four* of the following : 4 × 1 = 4
 तव + इयम्, तान् + तान्, चारु + अङ्गम्, चलन् + तरुः, तत् + करः, मुनी + आगते,
 परम + ऋत ।
5. Disjoin the Sandhis in any *four* of the following : 4 × 1 = 4
 भास्करः, हिङ्नागः, अहोरात्रम्, प्रैजते, पतञ्जलिः, लर्तते, हरी राजते ।
6. Account for the case-endings in any *eight* of the following underlined words : 8 × 1 = 8
- रथेन सञ्चरते ।
 - द्रुतं गच्छति ।
 - दन्तयोर्दन्ति कुञ्जरम् ।
 - वृक्षं पुष्पं चिनोति ।
 - पुण्येन दृष्टो हरिः ।
 - एतत् मम मतम् ।
 - प्रासादात् पश्यति राजा ।
 - धनस्य हेतोः गच्छति ।
 - मशकाय धूमः ।
 - पुष्पात् फलं जायते ।
 - स्वरेण पुत्रं जानीते ।
 - करे धृत्वा प्राह सः माम् ।
7. Distinguish between any *four* of the following : 4 × 2 = 8
- अरण्यानि and अरण्यानी
 - भोज्यम् and भोग्यम्
 - सुगन्धः and सुगन्धिः
 - महाराजः and महाराजा
 - उच्चरति and उच्चरते
 - पुत्रीयति and पुत्रायते ।

8. Name and expound the Samāsas in any *four* of the following : 4 × 2 = 8
निर्मक्षिकम्, भूतपूर्वः, नीलोत्पलम्, प्रियंवदा, त्रिलोकी, काकोलकम्, बहुव्रीहिः ।
9. Correct or justify any *four* of the following : 4 × 2 = 8
- a) जातं वंशे भुवनविदिते ।
b) प्रणम्य शितिकण्ठाय ।
c) पण्डितं मूर्खं इति मन्यते ।
d) वदन्त्यर्पणामिति तां पुराविदः ।
e) पूजितो यः सुरासुरैः ।
f) न हि साधवो मरणं विभ्यन्ति ।

UNIT - III

(Marks : 30)

10. Translate into Sanskrit and write in Devanāgarī script : 15
- a) A villager told his son, "I want you to go to the town early tomorrow morning." "Certainly father. When do you want me to return ?" asked the son. "By evening", said his father. Before the villager woke up in the morning, the son rushed to the town. He came back running, reaching the village by evening. "What did you do in the town ?" asked the villager. "You had only asked me to go to the town and come back", replied the boy, "And I did."

OR

- b) A peacock and a crane were arguing about which of them was the most important. The peacock said, "I am the most beautiful of all the birds. My tail shines with all the colours of the rainbow. But you are grey and plain." "Yet I fly in the sky," replied the crane, "while you walk around in a mucky yard."

11. Translate into English :

15

- a) भारतवर्षस्य उत्तरात् हिमालयो नाम नगाधिराजो वर्तते । स हि देवतात्मा, यतः स रजतवत् शुभ्रः प्रतीयते । तस्य समधिका उच्चता नूनं विस्मयं जनयति । उत्तरस्यां दिशि अवतिष्ठमानः हिमालयः सदासतर्कप्रहरीवत् अस्माकं देशं रक्षति । महाकविना कालिदासेन देवतात्मनो हिमालयस्य माहात्म्यं सुललितेन छन्दसा वर्णितम् ।

OR

- b) कस्यचित् नृपस्य प्रियसेवकः आसीत् कश्चित् वानरः । एकदा नृपः निद्रां गतः । वानरश्च व्यजनेन तम् अवीजयत् । तदा एका मक्षिका नृपस्य नासिकायाम् उपाविशत् । वानरः वारं वारं ताम् व्यजनेन निवारयति स्म । मक्षिकापि पुनः पुनः आगत्य तत्रैव अतिष्ठत् । एतेन वानरः क्रुद्धः सन् खड्गेन ताम् प्रहरति स्म । मक्षिका तु उड्डीय दूरमगच्छत्; नृपस्य नासिका छिन्ना जाता ।

UNIT - IV

(Marks : 10)

12. Write an essay in simple Sanskrit on any one of the following :

1 × 10 = 10

- a) अस्माकं देशः ।
 b) तव प्रिय ऋतुः ।
 c) परिवेशदूषणम् ।
 d) ए०पि०जे० अब्दुलकालामः ।

SANA (HN)-02

West Bengal State University
B.A./B.Sc./B.Com (Honours, Major, General) Examinations, 2015

PART - I

SANSKRIT — HONOURS

Paper - II

Duration : 4 Hours]

[Full Marks : 100

*Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.
The figures in the margin indicate full marks.*

UNIT - I

(Marks : 20)

1. a) What is Prastāvanā ? What is its other name ? What are its different types ? Describe after Visvanātha any two of its varieties with definition and correct illustration from your text. 2 + 1 + 1 + 6 = 10
- OR
- b) What are the utilities of Arthopakṣepakas in a drama ? What are its different types ? Define and illustrate any two of them. 2 + 2 + 6 = 10
2. Write explanatory notes on any two of the following : 2 × 5 = 10
- अभिनयः, भारतीवृत्तिः, बीजम्, मुखसन्धिः ।

UNIT - II

(Marks : 30)

3. a) Justify the appropriateness of the statement :
उपमा कालिदासस्य । 10
- OR
- b) What are the characteristics of Vidūṣaka in Sanskrit drama ? Analyse the role played by Vidūṣaka in the Abhijñānasakuntala. 10
- OR
- c) Explain the dramatic significance of the curse of Durvāsas in the drama Abhijñānasakuntala. 10

SUB-B.A.(HN)-SANA-2066

[Turn over

4. Translate into English or Bengali any one of the following verses : 1 × 5 = 5

a) नीवाराः शुकगर्भकोटरमुखभ्रष्टास्तरूणामधः
 प्रस्निग्धाः क्वचिदिङ्गुदीफलभिदः सूच्यन्त एवोपलाः ।
 विश्वासोपगमादभिन्नगतयः शब्दं सहन्ते मृगा-
 स्तोयाधारपथाश्च वल्कलशिखानिष्यन्दरेखाङ्किताः ॥

b) त्वमर्हतां प्राग्रसरः स्मृतोऽसि नः
 शकुन्तला मूर्तिमती च सत्क्रिया ।
 समानयंस्तुल्यगुणं बभूवरं
 चिरस्य वाच्यं न गतः प्रजापतिः ॥

5. Explain in Sanskrit with reference to the context any one of the following verses : 1 × 8 = 8

a) न खलु न खलु वाणः सन्निपात्योऽयमस्मिन्
 मृदुनि मृगशरीरे तुलराशाविवाम्निः ।
 क्व वत हरिणकानां जीवितञ्चातिलोलं
 क्व च निशितनिपाता वज्रसाराः शरास्ते ॥

b) पातुं न प्रथमं व्यवस्यति जलं युष्मास्वपीतेषु या
 नादत्ते प्रियमण्डनापि भवतां स्नेहेन या पल्लवम् ।
 आद्ये वः कुसुमप्रसूतिसमये यस्या भवत्युत्सवः
 सेयं याति शकुन्तला पतिगृहं सर्वैरनुज्ञायताम् ॥

6. Name and expound the Samāsa in शुकगर्भकोटरमुखभ्रष्टाः in 4(a) or कुसुमप्रसूतिसमये in 5(b). 2

7. Render into Sanskrit in Devanāgarī script any one of the following : 1 × 5 = 5

a) पुरा किल तस्स राएसिणो उग्रे तबसि वट्टमाणस्स किम्पि जादन्सङ्केहिं देवेहिं मेणआ णाम
 अच्छरा पेसिदा णिअम-विग्घकारिणी ।

b) उगालिअ-दब्भ-कवला मिआ परिञ्चत्त-णञ्चणा मोरा ।
 ओसरिअ-पण्डुपत्ता मुअन्ति अस्सु विअ लदाओ ॥

UNIT - III
(Marks : 20)

8. a) Explain the appropriateness of the title of the drama Svapnavāsavadatta with special reference to the incidents of the drama. 10

OR

- b) Discuss the importance of the role played by Yaugandharāyana in the development of the drama Svapnavāsavadatta. 10

9. Translate into English or Bengali any *one* of the following verses : 1 × 5 = 5

- a) कस्यार्थः कलशेन को मृगयते वासो यथानिश्चितं
दीक्षां पारितवान् किमिच्छति पुनर्देयं गुरोर्यद् भवेत् ।
आत्मानुग्रहमिच्छतीह नृपजा धर्माभिरामप्रिया
यद् यस्यास्ति समीप्सितं वदतु तत् कस्याद्य किं दीयताम् ॥

- b) कामेनोज्जयिनीं गते मयि तदा कामप्यवस्थां गते
दृष्ट्वा स्वैरमवन्तिराजतनयां पञ्चेषवः पातिताः ।
तैरद्यापि सशल्यमेव हृदयं भूयश्च विद्धा वयं
पञ्चेषुर्मदनो यदा कथमयं षष्ठः शरः पातितः ॥

10. Amplify in Sanskrit any *one* of the following : 1 × 5 = 5

- a) प्रद्वेषो बहुमानो वा सङ्कल्पादुपजायते ।
b) न हि सिद्धवाक्यानुत्क्रम्य गच्छति विधिः सुपरिचितानि ।

UNIT - IV
(Marks : 30)

11. a) Describe the character of Rāma as reflected in the drama Uttararāmacarita. 12

OR

- b) Show the dramatic significance of the episode of the exhibition of the pictures in the first act of the drama Uttararāmacarita. 12

OR

- c) Narrate the dramatic significance of the encounter of Kauśalyā and Janaka incorporated in the fourth act of the Uttararāmacarita. 12

12. Translate into English or Bengali any two of the following verses : 2 × 5 = 10

- a) विश्वंभरा भगवती भवतीमसूत
 राजा प्रजापतिसमो जनकः पिता ते ।
 तेषां बधूस्त्वमसि नन्दिनि ! पार्थिवानां
 येषां कुलेषु सविता च गुरुर्वयं च ॥
- b) म्लानस्य जीवकुसुमस्य विकासनानि ।
 संतर्पणानि सकलेन्द्रियमोहनानि ।
 एतानि ते सुवचनानि सरोरुहाक्षि
 कर्णामृतानि मनसश्च रसायनानि ॥
- c) हे हस्ते दक्षिण मृतस्य शिशोर्द्विजस्य
 जीवातवे विसृज शूद्रमुनौ कृपाणम् ।
 रामस्य बाहुरसि निर्भरगर्भखिन्न -
 सीताविवासनपटोः करुणा कुतस्ते ॥
- d) अङ्गादङ्गात्सूत इव म्निजस्नेहजो देहसारः
 प्रादुर्भूय स्थित इव बहिश्चेतनाधातुरेकः ।
 सान्द्रानन्दक्षुभितहृदयप्रखवेणावसिक्तो
 गाढाश्लेषः स हि मम हिमच्योतमाशंसतीव ॥

13. Explain in Sanskrit with reference to the context any one of the following verses :

1 × 8 = 8

- a) उत्पत्तिपरिपूतायाः किमस्याः पावनान्तरैः ।
 तीर्थोदकं च वह्निश्च नान्यतः शुद्धिमर्हति ॥
- b) व्रजादपि कठोराणि मृदुनि कुसुमादपि
 लोकोत्तराणां चेतांसि को नु विज्ञातुमर्हति ॥